

center for
sociale medier, tech
og demokrati

 digitaliserings
ministeriet

Adgang nægtet: Når tech-giganter er dørmænd for forsker adgang til data

September 2025

**Adgang nægtet:
Når tech-giganter er dørmænd
for forskeradgang til data**

September 2025

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Center for sociale medier, tech og demokrati
Digitaliseringsministeriet
Stormgade 2-6
1470 København
+45 72 28 24 00
digmin@digmin.dk

ISBN: 97887-85325-10-5

Publikationen kan hentes på: www.digmin.dk

Design: BGRAPHIC
Fotos: iStock

Adgang nægtet: Når tech-giganter er dørmænd for forsker adgang til data

Indhold

Forord	5
Hovedresultater	6
Om undersøgelsen	7
Store forskelle i dataadgang over tid.....	8
Danske forskeres erfaringer med dataadgang	10
X og Facebook er de hyppigst undersøgte platforme	11
Facebook og X er samtidig de platforme, som forskere hyppigst undgår	12
Hver tredje forsker har redesignet forskningsprojekter pga. udfordringer med dataadgang...	15
Tech-giganternes servicevilkår begrænser forskning.....	17
Hvor efterlader det forskningen i forhold til tech-giganterne?	19
Referencer	20

Forord

En stadig større del af vores liv foregår online på de store tech-giganter platforme. I 2023 brugte flere end ni ud af ti danskere f.eks. sociale medier som Facebook, TikTok, Instagram, Snapchat, LinkedIn og X^[1]. Den demokratiske samtale foregår i stigende grad på de digitale tjenester^[2], ligesom sociale medier er blevet en kilde til information, særligt blandt unge, hvor sociale medier udgør den primære nyhedskilde^[3].

Jo mere tid vi bruger online, desto flere data afleverer vi til de platforme, vi bevæger os på. Disse data afgør, hvilket indhold vi præsenteres for online, og hvorfor noget indhold profileres mere end andet. Hvordan dataene bruges af platformene, og hvordan tech-giganterne identificerer ulovligt eller uønsket indhold på deres platforme, ved vi dog meget lidt om.

Hvis vi ønsker at få en forståelse af danskernes onlineliv og -adfærd og dermed få indblik i samfundsudviklingen og afgørende viden om tilstanden af det digitale demokrati i Danmark, er det nødvendigt, at vi forstår, hvordan platformene bruger de data, vi afleverer til dem. Det kræver adgang til platformenes data om præsentation og profilering af indhold.

Adgang til data er på den måde en afgørende forudsætning for, at vi kan forstå det digitale liv, og hvordan det påvirker samfundet. Derfor er det også et demokratisk problem, hvis vi som samfund ikke har tilstrækkelig indsigt i de digitale tjenester og deres påvirkning af samfund og individer.

Tilstanden synes imidlertid præget af en asymmetri, når det gælder adgangen til data. Mens tech-giganterne på den ene side har næsten ubegrænset adgang til data om deres brugere og derfor indgående viden om danskerne, har vi som samfund generelt begrænset viden om omfanget af og anvendelsen af de oplysninger og data, som tech-giganterne er i besiddelse af.

Det skal nye regler i EU's Digital Services Act^[4] (DSA) adressere ved at give myndigheder og forskere nemmere adgang til data fra tech-giganterne, så det fremover bliver muligt at forstå onlinerummet, dets samfundsmæssige indvirkning og mulige systemiske risici.

Denne rapport har til formål at gøre os klogere på danske forskeres erfaringer med at få adgang til data fra tech-giganterne, på tærsklen til at de nye europæiske regler får effekt. Rapporten belyser forskellige aspekter af de hidtidige udfordringer, som forskerne møder, når de ønsker adgang til data fra tech-giganterne. Viden, der er afgørende for at sikre den fulde udnyttelse af potentialet i de nye regler.

Rapporten skal bl.a. ses i lyset af anbefalingerne fra regeringens ekspertgruppe om tech-giganter^[5] og Nordisk Tænk tank for Tech og Demokrati om at støtte forskeres adgang til data fra tech-giganterne^[6]. Rapporten er samtidig første del af det løbende fokus på effektiv og reel forsker adgang til data, som Center for sociale medier, tech og demokrati har.

Caroline Stage
Digitaliseringsminister

Hovedresultater

- X og Facebook er både de hyppigst undersøgte platforme og de mest undgåede platforme.
 - Knap halvdelen af de adspurgte forskere har tidligere brugt data fra hhv. X (49 pct.) og Facebook (46 pct.).
 - Halvdelen af de adspurgte forskere (51 pct.) har undgået specifikke af tech-giganternes platforme i deres forskning, fordi de ikke har kunnet få adgang til data fra platformen eller søgemaskinen.
 - Blandt forskerne, der har undgået specifikke af tech-giganternes platforme i deres forskning har 65 pct. undgået at bruge data fra Facebook, 53 pct. har undgået X, og 36 pct. har undgået Instagram.
- Hver tredje (33 pct.) af de adspurgte forskere har måttet redesigne et igangværende forskningsprojekt pga. udfordringer med dataadgang fra tech-giganternes platforme og søgemaskiner.
- Primære årsager til redesign af forskningsprojekter er:
 - Dataadgangen blev ændret i løbet af forskernes projekt.
 - Forskerne kunne ikke få adgang til de data, de oprindeligt havde forventet.
 - Forskerne blev usikre på, om deres projekt (f.eks. metode til dataindsamling) var i strid med platformens servicevilkår.
- Tech-giganternes servicevilkår står i vejen for forskning. Godt to ud af fem (44 pct.) af de adspurgte forskere angiver, at der er metoder til dataindsamling og forskningsdesign, som de undgår, fordi de er bekymret for ikke at overholde tech-giganternes servicevilkår.

Om undersøgelsen

Center for sociale medier, tech og demokrati (CSTD) har gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt 477 forskere fra danske universiteter om, hvorvidt de har arbejdet med data fra tech-giganternes platforme eller søgemaskiner, samt hvilke udfordringer de måtte være stødt på i den forbindelse. 222 af de adspurgte forskere har arbejdet med data fra de pågældende platforme. Disse forskere danner grundlag for undersøgelsens resultater.

I spørgeskemaet er der kun spurgt ind til forskernes erfaringer med at arbejde med data fra meget store onlineplatforme og søgemaskiner, som på tidspunktet for udsendelse af spørgeskemaet var udpeget af Europa Kommissionen som meget store onlineplatforme og søgemaskiner med flere end 45 mio. aktive brugere i EU om måneden. Når der i rapporten refereres til tech-giganter, er det disse meget store onlineplatforme og søgemaskiner, der refereres til. Undersøgelsens resultater belyser ikke dataadgang til mindre onlineplatforme og søgemaskiner. I rapporten refereres til platformene

med deres nuværende navne. Da der er blevet spurgt ind til forskernes tidligere erfaringer med dataadgang, kan nogle af platformene dog have ændret navn, siden de adspurgte forskere brugte data fra dem. F.eks. refereres der til "X" i rapporten, selvom resultaterne både kan omhandle erfaringer med platformen, dengang den hed Twitter, og efter at den ændrede ejerskab og navn til X. CSTD har forud for udviklingen af spørgeskemaet gennemført en kvalitativ interviewundersøgelse med fem udvalgte forskere. Interviewene er blevet brugt som baggrundsviden og til at kvalificere udviklingen af spørgerammen. Spørgerammen er blevet pilottestet to gange forud for udsendelse af spørgeskemaet. Indsamlingsperioden løb fra 26. august 2024 til 16. september 2024.

CSTD har efter spørgeskemaundersøgelsen inviteret tre forskere til at afgive citater til undersøgelsen.

Store forskelle i dataadgang over tid

Forskning på baggrund af data fra tech-giganterne sker allerede i vidt omfang i dag. Både i Danmark og i udlandet.

De betingelser, der afgør, om og hvordan forskere kan få adgang til data fra tech-giganternes platforme, samt hvilke data forskere kan få adgang til, har imidlertid før den europæiske Digital Services Acts ikrafttræden været forskellig fra den ene

platform til den anden og har ligeledes ændret sig over tid^[7]. Dette har i praksis medført, at dataadgangen har ændret sig over tid.

Ændringer i dataadgang kan indebære nye muligheder for dataadgang, men kan samtidig også indebære nye restriktioner, der gør data, der tidligere var tilgængelige, utilgængelige for forskere.

Boks 1: Digital Services Act (DSA), art. 40

DSA'ens artikel 40 har til formål at give forskere adgang til data fra meget store online-platforme og søgemaskiner (med mere end 45 mio. aktive brugere i EU om måneden) til brug for forskning, der belyser systemiske risici i EU.

Der er tale om to forskellige adgange til data:

1. Adgang for godkendte forskere til ikke offentligt tilgængelige data, jf. art. 40, stk. 4.
2. Adgang for forskere, herunder forskere, der arbejder for nonprofitorganisationer, -foreninger og lignende organisationer (det er ikke et krav her, at forskeren er tilknyttet en forskningsinstitution) til allerede offentlige data, jf. art. 40, stk. 12.

Kilde: European Centre for Algorithmic Transparency
FAQs: DSA data access for researchers – European Commission

Boks 2: Om skiftende dataadgang for forskere

Forskernes adgang til data fra sociale medier har i flere år fulgt en nedadgående trend. Der er nogle få og ofte midlertidige undtagelser. For eksempel blev adgangen til visse former for data forbedret kort efter afsløringen af Ruslands indblanding i præsidentvalget i USA i 2016.

Twitter forbedrede også adgangen yderligere, kort før Elon Musk overtog platformen, ved at give forskere gratis adgang til historiske data om tidligere tweets. Selv disse tiltag er dog blevet rullet tilbage under Musks ledelse.

– Yevgeniy Golovchenko, adjunkt v. Institut for Statskundskab og SODAS, Københavns Universitet

Sådanne ændringer i dataadgang kan skabe usikkerhed for forskere, der bruger data fra tech-giganternes platforme og søgemaskiner, idet de ikke kan være sikre på, at de data, de anvender til at belyse bestemte emner, altid vil være tilgængelige.

F.eks. angives den såkaldte ”Cambridge Analytica-skandale”^[8] i 2018 at have ført til en kraftig begrænsning i adgangen til data fra bl.a. Facebook, som umiddelbart efter skandalen indførte store begrænsninger for adgang til data fra Facebook-grupper og -begivenheder, hvilket forskere tidligere brugte til f.eks. at undersøge politisk mobilisering^[9].

Der har da også hidtil været endog meget store forskelle i den praksis og de betingelser for dataadgang, som de forskellige digitale tjenester har

haft med hensyn til at give adgang til data til brug for forskning. Dette gælder f.eks. både omfanget af adgang og processen for adgang^[10].

De forskellige adgange til data og ændringer i praksis kan påvirke måden, hvorpå data indhentes og efterfølgende anvendes i forbindelse med forskning. F.eks. angives det, at nogle platforme er blevet ”over-studied,” fordi de har været en platform, hvorfra det faktisk har været muligt at få adgang til data. Dette har f.eks. været tilfældet med X, dengang platformen hed Twitter, som før var en af de platforme, der havde den nemmeste dataadgang, og dermed var en af de hyppigst undersøgte platforme^[11]. Andre platforme er på den anden side blevet undgået af forskere, fordi adgangen til data herfra har været begrænset.

Boks 3: Om indskrænket forskeradgang til data

Udover at forskeradgangen til data er blevet væsentligt indskrænket, er der også eksempler på, at platformene i stigende omfang med henvisning til beskyttelse af brugernes privatliv har gjort det sværere for forskerne at anvende de data, de faktisk opnår adgang til. Realiteten er, at kvaliteten af de udleverede data er blevet ringere, og at det derfor er sværere at bruge dataene i forskningen.

– Anja Bechmann, professor og leder af DATALAB, Aarhus Universitet

Danske forskeres erfaringer med dataadgang

Center for sociale medier, tech og demokrati har spurgt 222 forskere, der har arbejdet med data fra tech-giganterne, om deres erfaringer med dataadgang. På de følgende sider kan du læse mere om deres erfaringer.

Boks 4: Om hvorfor forsker adgang er vigtigt

Det er helt afgørende for at forstå samfundets opbygning, strukturer og udvikling, at forskere har adgang til data fra tech-giganterne.

Det kan f.eks. være data om, hvilket indhold og hvilke aktører man som bruger møder på platformene, og hvilket indhold platformene begrænser ens adgang til. Oplysninger om dette kan give viden om systematisk fremhævnings af nogle aktører frem for andre – aktører, der derved får en usynlig magt i vores samfund.

Det er derfor et meget stort samfundsmæssigt problem, at det er blevet stadig sværere som forsker at få adgang til data fra tech-giganterne. Med de mange formål og den store mængde tid, vi bruger på deres platforme, kan det endog siges at have negativ påvirkning på vores samfund, at der er en så stor asymmetri i, at tech-giganterne har næsten ubegrænset viden om os, mens vi som samfund har meget lidt viden om, hvilke oplysninger tech-giganterne har om os, og hvordan de bruger de oplysninger, de har om os.

– Anja Bechmann, professor og leder af DATALAB, Aarhus Universitet

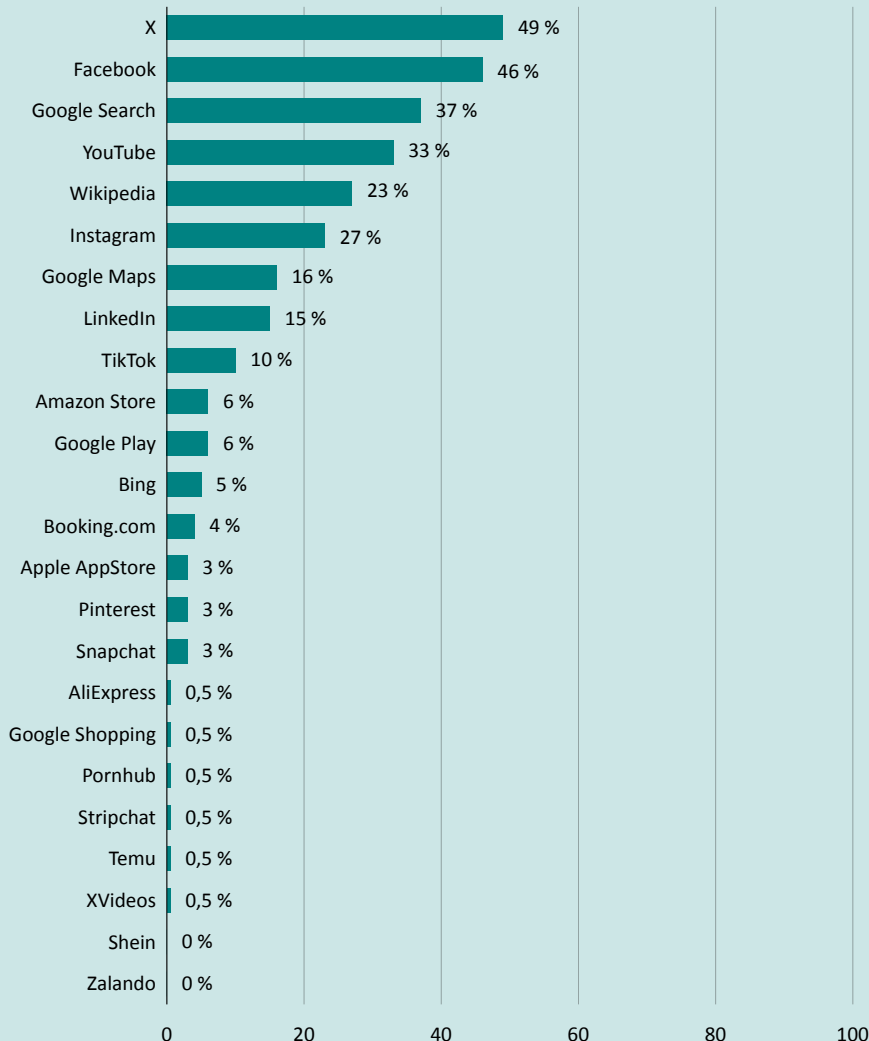

X og Facebook er de hyppigst undersøgte platforme

X og Facebook er de platforme, som flest angiver at have brugt data fra, jf. figur 1. Knap halvdelen af forskerne har brugt data fra hhv. X (49 pct.) og Facebook (46 pct.). Dette resultat indikerer, at Facebook og X har været nogle af de mest populære platforme at bruge data fra i danske forskningsmiljøer. Det kan hænge sammen med, at X og Facebook tidligere har haft en relativt åben

dataadgang^[12]. Resultatet kan dog ikke konkludere, at Facebook og X har haft den bedste dataadgang, da det f.eks. ikke belyser, hvor mange det ikke er lykkedes for at få adgang til data fra disse platforme. Dette fund skal desuden ses i lyset af, at X og Facebook er blandt de onlineplatforme, der har eksisteret længst, hvor andre platforme som TikTok og Temu har eksisteret i kortere tid.

Figur 1: Har du arbejdet med data fra nogen af følgende meget store platforme eller søgemaskiner i tidligere eller igangværende forskningsprojekter? (Vælg alle de platforme og søgemaskiner, du har arbejdet med data fra).

Anm.: n = 222

Respondenterne har kunnet vælge flere svar.

Kilde: Center for sociale medier, tech og demokrati, 2024

Facebook og X er samtidig de platforme, som forskere hyppigst undgår

Dataadgang og pålidelighed af data er vigtige forudsætninger for forskningen. En forventning om mangelfuld eller ikke-eksisterende dataadgang kan derfor påvirke, hvilke platforme der forskes i.

Blandt de adspurgte forskere har godt halvdelen (51 pct.) undgået specifikke af tech-giganternes platforme eller søgemaskiner i deres forskning, fordi de ikke har kunnet få adgang til data fra platformen eller søgemaskinen jf. figur 2.

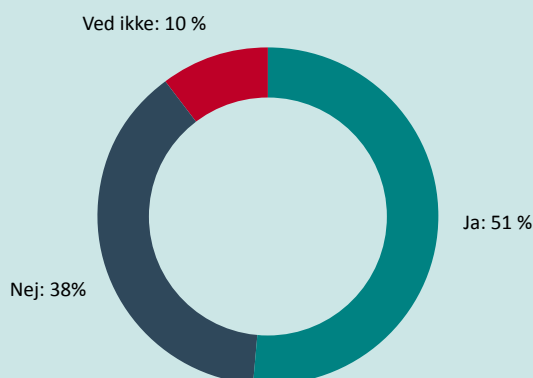
Boks 5: Om konsekvenser af platformes forskellige praksisser vedrørende dataadgang

At den forskellige praksis hos platformene har konsekvenser, kan konstateres alene ved at se på, hvilke data forskning på området er baseret på. Der var tidligere masser af forskning baseret på data fra Twitter (X), mens der er markant mindre forskning baseret på data fra f.eks. Instagram. Som forsker er man nødt til at være pragmatisk og søge data de steder, hvor det er muligt at få data, og det er man derfor nødt til at indrette sin forskning efter. Der er derfor platforme, man som forsker undgår at anvende i sin forskning.

– Daniel Lundgaard, postdoc, Institut for Ledelse, Samfund og Kommunikation, Copenhagen Business School

Figur 2: Har du undgået specifikke meget store onlineplatforme eller søgemaskiner i din forskning, fordi du ikke kunne få adgang til data fra platformen/søgemaskinen?

Anm.: n = 222

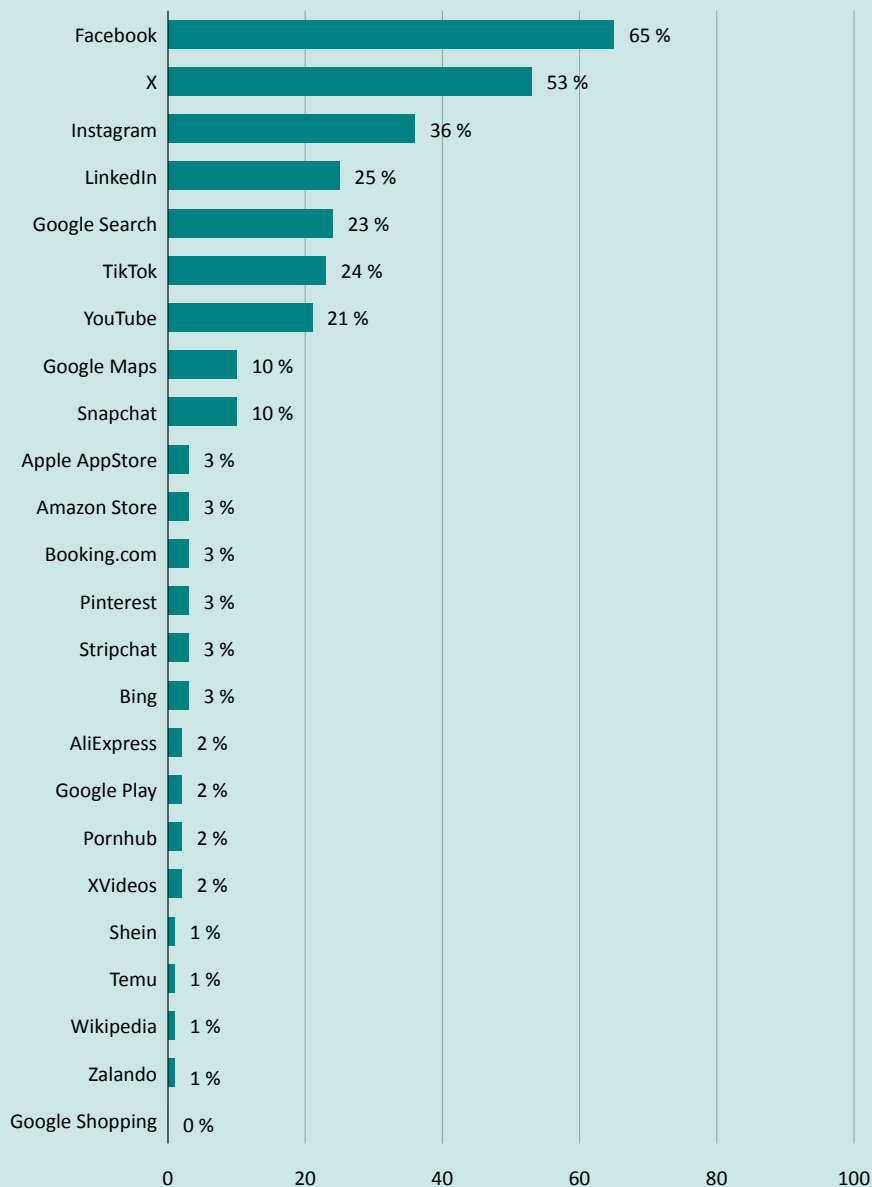
Kilde: Center for sociale medier, tech og demokrati, 2024

Blandt de forskere, der har undgået specifikke af tech-giganternes platforme og søgemaskiner, angiver 65 pct. at have undgået at bruge data fra Facebook, 53 pct. har undgået X, og 36 pct. har undgået Instagram, jf. figur 3.

Dermed er nogle af de i den danske befolkning mest anvendte platforme (Facebook og Instagram^[13]) også blandt de platforme, som forskere tidligere har undgået i deres forskning pga. manglende dataadgang.

Figur 3: Hvilke meget store onlineplatforme eller søgemaskiner har du undgået, fordi du ikke kunne få adgang til data fra platformen/søgemaskinen?

Anm.: n = 115
Respondenterne har kunnet vælge flere svar.

Kilde: Center for sociale medier, tech og demokrati, 2024

Boks 6: Om konsekvenser af X's restriktive dataadgang

Twitter, nu X, er blevet en af de mest lukkede platforme, hvad angår adgang til data. Det er stadig muligt at få adgang til datasæt, men det koster nu meget mere, end hvad mange forskere har råd til. Dette er vigtigt, da en del af forskningen rundt omkring i verden netop har været afhængig af Twitter-data. I nogle tilfælde har det ikke kun ramt forskningen, men også undervisningen i de fag, hvor studerende skulle lære at arbejde med data fra sociale medier. Jeg har selv været i en situation, hvor overgangen til et betalingssystem har skabt stor turbulens og usikkerhed om, præcist hvilke data de studerende kan arbejde med, samt hvornår deres adgang ophører.

– Yevgeniy Golovchenko, adjunkt, Institut for Statskundskab og SODAS, Københavns Universitet

Facebook og X er, som tidligere beskrevet, også blandt de onlineplatforme, som flest af de adspurgte forskere angiver at have brugt data fra. Det kan virke modstridende, at disse platforme både er blandt de hyppigst benyttede blandt forskerne og samtidig er blandt dem, som flest af de adspurgte forskere har undgået i deres forskning. Disse fund kan dog afspejle, at dataadgangen til platformene har ændret sig over tid og på forskellige tidspunkter har været meget eller mindre åbne.

Hver tredje forsker har redesignet forskningsprojekter pga. udfordringer med dataadgang

Hver tredje (33 pct.) af de adspurgte forskere angiver at have måttet redesigne et igangværende forskningsprojekt pga. forskellige udfordringer med dataadgang fra platformene og søgemaskinerne, jf. figur 4.

Blandt de forskere, der har måttet redesigne et forskningsprojekt pga. udfordringer med dataadgang, angiver halvdelen (51 pct.), at de har ændret i deres forskningsdesign, fordi dataadgangen blev ændret i løbet af deres projekt, jf. figur 5. Knap halvdelen (46 pct.) har ligeledes oplevet, at de ikke kunne få adgang til de data, de oprindeligt havde forventet.

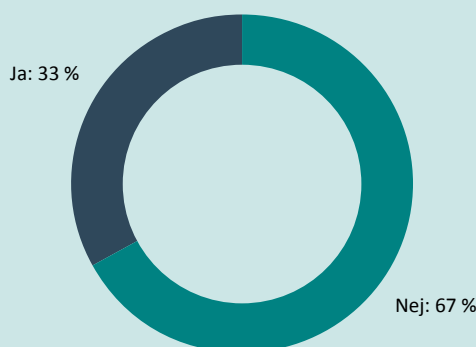
Boks 7: Om konsekvenser af udfordringer med dataadgang

Konsekvensen af, at det er blevet væsentligt sværere at få adgang til data fra hovedparten af platformene, er begrænsninger i forståelsen af den rolle, platformene spiller i samfundet.”

– Daniel Lundgaard, postdoc, Institut for Ledelse, Samfund og Kommunikation, Copenhagen Business School

Figur 4: Har du nogensinde måttet redesigne et forskningsprojekt, der allerede var i gang, pga. udfordringer med dataadgang?

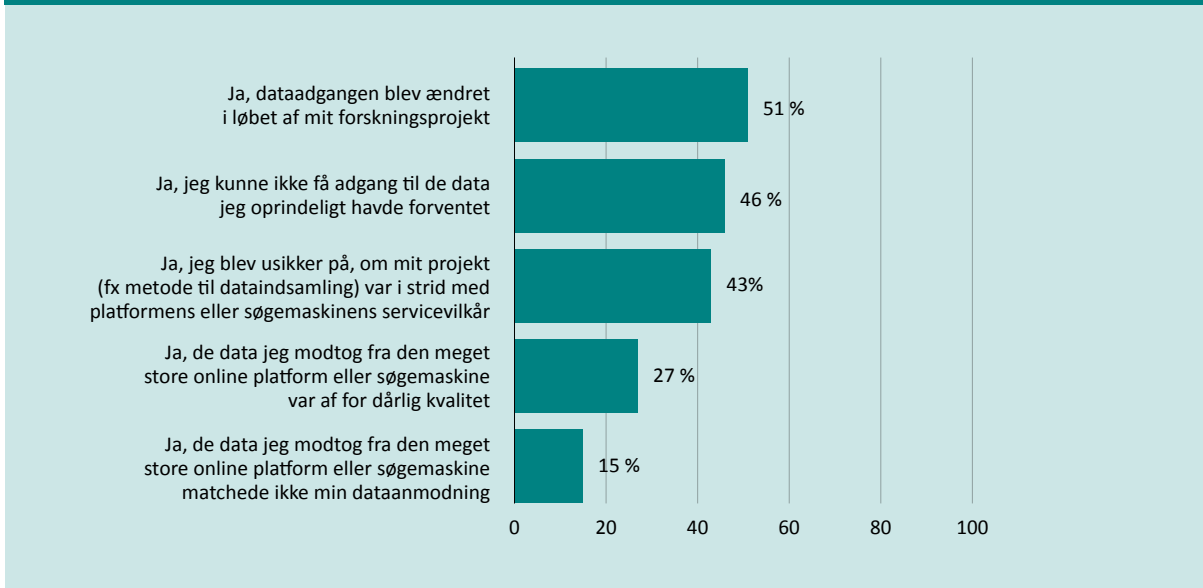
Anm.: n = 222

Den oprindelige spørgsmålsformulering lød: "Har du nogensinde måttet redesigne et forskningsprojekt pga. nogen af følgende årsager relateret til dataadgang fra meget store onlineplatforme eller søgemaskiner? (Vælg alle relevante svar)". Respondenterne har kunnet svare "Nej" eller vælge de relevante årsager relateret til dataadgang til, at de har redesignet et forskningsprojekt. "Ja" afbilder alle respondenter, der ikke har svaret "Nej".

Kilde: Center for sociale medier, tech og demokrati, 2024

Figur 5: Har du nogensinde måtte redesigne et forskningsprojekt, der allerede var i gang, pga. nogen af følgende årsager relateret til adgang til data fra meget store onlineplatforme og søgemaskiner? (Vælg alle relevante svar).

Anm.: n = 74

Procenterne summerer ikke til 100, da respondenterne har kunnet vælge flere svarkategorier.

Respondenterne har også kunnet vælge svarkategorien "Nej, jeg har ikke måttet redesigne et forskningsprojekt pga. udfordringer med dataadgang fra meget store onlineplatforme og søgemaskiner". Respondenter, der har valgt denne svarkategori, er sorteret fra i denne figur. De afbildes i figur 4.

Kilde: Center for sociale medier, tech og demokrati, 2024

Godt hver fjerde (27 pct.) angiver, at de har redesignet et forskningsprojekt, fordi de data, de modtog fra platformen eller søgemaskinen, var af for lav kvalitet. 15 pct. angiver, at de data, de modtog fra platformen eller søgemaskinen, ikke matchede deres dataanmodning.

Tech-giganternes servicevilkår begrænser forskning

For at give adgang til data betinger tech-giganterne sig som udgangspunkt, at forskeren overholder den digitale tjenestes servicevilkår m.v. Sådanne vilkår er forskellige for de enkelte tjenester, men omfatter f.eks. nærmere vilkår for, hvordan data må anvendes, f.eks. hvor længe data må opbevares, hvilke formål data må anvendes til m.v. Ofte henvises der også her til overholdelse af andre regler på området, f.eks. GDPR.

Jf. figur 5 ovenfor angiver 43 pct. af de forskere, der har oplevet at måtte redesigne et forskningsprojekt, at årsagen var deres bekymring for, om deres projekt var i strid med platformens servicevilkår f.eks. metoden til dataindsamling.

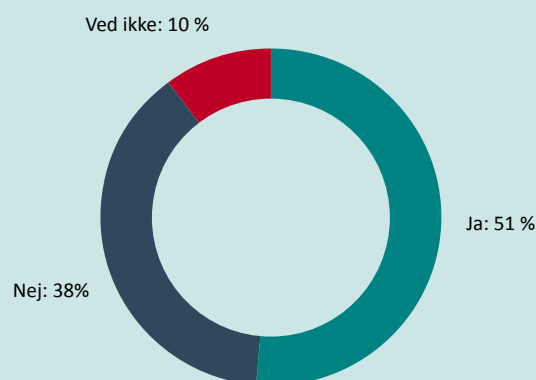
Godt to ud af fem (44 pct.) af de adspurgte forskere angiver derudover, at der er metoder til dataindsamling og forskningsdesign, som de helt undgår, fordi de er bekymret for ikke at overholde platformene og søgemaskinernes servicevilkår jf. figur 6 nedenfor.

Ud over at forskere oplever at måtte redesigne igangværende forskningsprojekter pga. bekymringer for ikke at overholde platformens servicevilkår, kan samme bekymring således afholde forskere i det hele taget fra at indtænke bestemte metoder til dataindsamling i deres forskningsprojekter.

Der har blandt forskere endog været udtrykt bekymring for, om de digitale tjenesters påberåbelse af servicevilkår kan være sket med det formål at begrænse forskning i data, f.eks. ved at stille forskellige, bl.a. tekniske, krav, der kan være svære at opfylde^[14].

Der efterspørges blandt forskere generelt større klarhed i indholdet og rækkevidden af sådanne servicevilkår for at minimere den risiko, den enkelte forsker løber for at handle i strid hermed^[15].

Figur 6: Har du undgået metoder til dataindsamling eller undersøgelsesdesign, fordi du var bekymret for ikke at overholde en meget stor onlineplatforms eller søgemaskines servicevilkår?

Anm.: n = 222

Kilde: Center for sociale medier, tech og demokrati, 2024

Boks 8: Om tech-giganter opstilling af betingelser for dataadgang

Tech-giganterne har mulighed for at begrænse både adgangen til og anvendelsen af data, f.eks. ved at opstille en række betingelser, i forhold til hvordan data må bruges. Disse betingelser kan i praksis være svære for forskere at efterleve. Det kan i den grad kompromittere den frie forskningsret, at tech-giganterne på den måde kan styre forskning. Den frie forskningsret lider også, hvis tech-giganterne er medbestemmende om, hvilke forskere og forskningsteam der kan opnå adgang til data.

Opsætning af forskellige vilkår og betingelser for forsker adgang til data kan i sidste ende betyde, at forskning i data fra tech-giganterne risikerer at ske på tech-giganternes præmisser og nåde.

– Anja Bechmann, professor og leder af DATALAB, Aarhus Universitet

Hvor efterlader det forskningen i forhold til tech-giganterne?

Skiftende dataadgang samt uklare eller urimelige servicevilkår kan være afgørende for, hvilke platforme forskere vælger at undersøge, og hvordan forskning kan gennemføres. Forskere er til en vis grad afhængige af, hvilke data tech-giganterne giver adgang til, og hvordan disse data må opbevares, bruges mm.

Dette har konsekvenser for den viden, samfundet kan opnå om forhold på tech-giganternes platforme og søgemaskiner og om, hvordan tech-giganter påvirker samfundet. Derudover har det konsekvenser for forskeres muligheder for at reproducere eksisterende undersøgelser og dermed kvalificere eksisterende viden. Det skyldes, at man ikke kan forvente at få adgang til de samme data, som er blevet brugt i tidligere undersøgelser, da flere tech-giganter ikke tillader forskere at dele data, de måtte have fået adgang til, med hinanden^[16].

Center for sociale medier, tech og demokrati vurderer, at manglende eller dårlig dataadgang er et grundlæggende demokratisk problem. Det kan føre til, at områder, der har afgørende betydning for vores samfund såsom beskyttelse af børn og unge online eller spredning af mis- og desinformation på onlineplatforme, ikke kan undersøges

tilstrækkeligt. Det er derfor af afgørende samfundsmæssig betydning, at der sikres solid adgang til data fra tech-giganternes platforme og søgemaskiner for forskere. Det vil spille en central rolle i at skabe et vidensgrundlag til dels at håndtere samfundsproblemer såsom spredning af mis- og desinformation og børn og unges eksponering for skadeligt indhold, dels at håndhæve den europæiske Digital Services Act (DSA).

DSA'ens artikel 40 skal sikre forskeres adgang til data fra tech-giganternes platforme og søgemaskiner til brug for forskning i systemiske risici i EU. Det er vigtigt at vurdere, om reglerne virker efter hensigten og rent faktisk sikrer, at forskere får adgang til de nødvendige data.

Denne rapport er første spor i et løbende fokus, som Center for sociale medier, tech og demokrati har på at undersøge, hvilken betydning DSA'ens artikel 40 har for danske forskere. Næste skridt vil følge danske forskeres anmodninger om dataadgang i DSA'ens første tid som led i at vurdere, hvorvidt målet om at sikre solid forsker-adgang til data indfries i praksis.

Referencer

- [1] IT-anvendelse i befolkningen, Danmarks Statistik, 2023, s. 25.
- [2] IT-anvendelse i befolkningen, Danmarks Statistik, 2023, s. 25.
- [3] Kulturvaneundersøgelsen, Danmarks Statistik 3. kv. 2023.
- [4] Forordningen om digitale tjenester, Europa-Kommissionen. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act_da
- [5] Demokratisk kontrol med tech-giganternes forretningsmodeller - Delafrapportering fra regeringens ekspertgruppe om tech-giganter (2023), s. 21. <https://www.em.dk/aktuelt/udgivelser-og-aftaler/2023/jun/demokratisk-kontrol-med-tech-giganternes-forretningsmodeller>
- [6] En nordisk tilgang til den demokratiske debat i tech-giganternes tidsalder - Anbefalinger fra Nordisk Tænketaank for Tech og Demokrati (2023) <https://pub.norden.org/nord2023-013/>
- [7] Davidson, B.; Wischerath, D.; Racek, D.; Parry, D. A.; Godwin, E.; Hinds, J.; van der Linden, D.; Roscoe, J. F.; Ayravainen, L. & Cork, A. 2023, "Platform-controlled social media APIs threaten Open Science", Nature Human Behaviour. <https://doi.org/10.1038/s41562-023-01750-2>
- [8] After the 'APIcalypse'.pdf (snurb.info), side 1. Konsulentvirksomheden Cambridge Analytica havde anvendt mere end 50 millioner Facebook-profiler til at målrette annoncer bl.a. under det amerikanske præsidentvalg i 2016. Virksomheden blev beskyldt for ikke at passe godt nok på brugernes data. De digitale tjenesters reaktion på sagen var udelukkelse af brugere og stramninger af brugervilkårene, herunder stramninger i bl.a. forskernes adgang til tjenesternes data, se f.eks. Jessamy Perriam m.fl. "Digital methods in a post-API environment", side 28.
- [9] Perriam, J.; Birkbak, A.; & Freeman, A. (2019). Digital methods in a post-API environment. International Journal of Social Research Methodology, 23(3), 277-290.
- [10] Davidson, B.; Wischerath, D.; Racek, D.; Parry, D. A.; Godwin, E.; Hinds, J.; van der Linden, D.; Roscoe, J. F.; Ayravainen, L. & Cork, A. 2023, "Platform-controlled social media APIs threaten Open Science", Nature Human Behaviour. <https://doi.org/10.1038/s41562-023-01750-2>
- [11] Trezza D. (2023) To scrape or not to scrape, this is dilemma. The post-API scenario and implications on digital research. Front. Sociol. 8:1145038. doi: 10.3389/fsoc.2023.1145038
- [12] Perriam, J.; Birkbak, A.; & Freeman, A. (2019). Digital methods in a post-API environment. International Journal of Social Research Methodology, 23(3), 277-290. <https://doi.org/10.1080/13645579.2019.1682840>
- [13] IT-anvendelse i befolkningen 2023, Danmarks Statistik.
- [14] Response to the European Commission's call for evidence for a Delegated Regulation on data access provided for in the Digital Services Act. "The DSA must ensure public data for public interest research", Algorithmic Watch, 2023.
- [15] Access Granted: Why the European Commission Should Issue Guidance on Access to Publicly Available Data Now | Democracy Reporting International. <https://democracy-reporting.org/en/office/global/publications/access-granted-why-the-european-commission-should-issue-guidance-on-access-to-publicly-available-data-now>
- [16] Davidson, B. I.; Wischerath, D.; Racek, D.; Parry, D. A.; Godwin, E.; Hinds, J.; van der Linden, D.; Roscoe, J. F.; Ayravainen, L.; Cork, A. G. (Forthcoming/2023). Platform-controlled social media APIs threaten Open Science. Nature Human Behaviour.

Om Center for sociale medier, tech og demokrati

Center for sociale medier, tech og demokrati er etableret som en del af Medieaftalen 2023-2026. Centret er placeret i Digitaliseringsministeriet.

Centerets arbejdsopgaver omfatter bl.a. at bidrage med viden om brugernes mentale trivsel, om tech-giganternes betydning og konsekvenser for samfundet, og om hvilken indvirkning spredning af mis- og desinformation på digitale platforme har på den demokratiske samtale.

